

OILADA BOLA TARBIYASI DAVLAT SIYOSATIDAGI USTUVOR VAZIFALARDAN BIRI EKANLIGI

Normurodova Feruza Farhod qizi

Shahrisabz Davlat Pedagogika Insitituti talabasi

Adres: feruzanormurodova994@gmail.com

Annotatsiya: *Ushbu maqola oilada bola tarbiyasining ahamiyati va uning davlat siyosatidagi o`rni haqida fikr yuritadi. Bolalarni tarbiyalash va ularning shaxs sifatida rivojlanishi jamiyatning barqarorligi va kelajagi uchun muhim omil hisoblanadi. Maqolada oilaviy tarbiyaning ijtimoiy, ma`naviy va psixologik jihatlarini tahlil qiladi, shuningdek, davlatning bolalar huquqlarini himoya qilish, sog`lom va xavfsiz muhit yaratish oilalarni qo`llab-quvvatlash bo`yicha dastur va siyosatlar bilan tanishtiradi.*

Annotatsiya: *oilaviy tarbiyaning davlat siyosatida ustuvor vazifa sifatida belgilanishi bolalarning kompleks rivojlanishi va jamiyatda barqarorlikni ta`minlashga xizmat qilishini ko`rsatadi.*

Kirish so`zlar: *oila; bola; kelajak; dastur; ijtimoiy; sog`lom; fuqaro; psixologik; jamiyat*

Abstract: *This article discusses the importance of child rearing in the family and its role in state policy. Raising children and their development as individuals is an important factor for the stability and future of society. The author analyzes the social, spiritual and psychological aspects of family upbringing, and also introduces the state's programs and policies to protect children's rights, create a healthy and safe environment, and support families. The abstract shows that the identification of family upbringing as a priority task in state policy serves the comprehensive development of children and ensures stability in society.*

Keywords: *family; child; state; future; program; social; healthy; citizen; psychological; society*

Mamlakatimizda 1998-yilning "Oila yili" deb e`lon qilinishi va shu minosabat bilan "Oila manfaatlarini ta`minlash borasida 1998-yilda amalga oshiriladigan chora-tadbirlar Davlat Dasturi" ning qabul qilinishi va amaliyotga tatbiq etilishi, Oily Majlisning XI sessiyasida keng umumxalq muhokamasidan so`ng "Oila Kodeksi" ning bir ovozdan qabul qilinishi, Vazirlar Mahkamasining 1998-yil 2-fevraldagi 54-sonli qaroriga binoan Respublika "Oila ilmiy-amaliy Markazining tashkil etilganligi hukumatimiz tomonidan Oila farovonligi, tinch-totuvligi va barqarorligini ta`minlashga bo`lgan e`tibordan dalolatdir.

Mamlakatimizda Oila, onalik va bolalikni ijtimoiy muhofaza qilish davlatimiz siyosatining ustuvor yo`nalishlaridan biri ekan, u quyidagi asosiy yo`nalishlarni o`z ichiga qamrab oladi:

-oilaviy munosabatlarning huquqiy asoslarini takomillashtirish, Oila manfaatini huquqiy himoya qilinishini ta'minlash, onalik va bolalik huquqlarini muhofaza qilish;

-oilaning ijtimoiy manfaatini ta'minlash uchun shart-sharoitlar yaratish, Oila a'zolarining sog'ligini muhofaza qilish va ta'lim darajasini oshirish uchun shart-sharoitlarni yaxshilash;

-oilaning iqtisodiy manfaatlarini ta'minlash uchun shart-sharoitlar yaratish, oilaning daromadlarini, Oila a'zolarining ish bilan ta'minlash darajasini oshirish, ro'zg'or yumushi va turmush sharoitlarini yaxshilash, kam ta'minlangan oilalarni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash;

-oilaning ma'naviy-axloqiy asoslarini va madaniy manfaatlarini takomillashtirish uchun shart-sharoitlar yaratish;

-oilaning sog'lom, aql-zakovatli yosh avlodni tarbiyalashdagi rolini oshirish har tomonlama kamol topgan avlodni tarbiyalashda Oila va jamiyatning vazifalarini takomillashtirish;

-oila muommolarini ilmiy va ijtimoiy tadbiq etish, oila, xotin-qizlar va bolalarning iqtisodiy va ijtimoiy ahvolini ko'rsatuvchi statistika hisobotini to'plash va takomillashtirish.

Darhaqiqat, Vatanimiz mustaqilligining qisqa davri ichida oila, onalik va bolalikni huquqiy manfaatini qonuniy muhofaza qilish, fuqarolarning huquqiy ma'daniyatini oshirish, oilaning ijtimoiy iqtisodiy manfaatlarini ta'minlash, uy mehnati va ma'daniy-maishiy turmush sharoitini yaxshilash, oilaning ma'naviy-axloqiy asoslarini takomillashtirish, ko'p bolali, kam ta'minlangan, nochor oilalarni, nogironlarni, qarovchisiz keksalar, yolg'izlarni, yetim-yesirlarni ijtimoiy qo'llab-quvvatlash, oilada ma'naviy va jismoniy barkamol shaxsni shakllantirish borasida keng qamrovli ishlar amalga oshiriladi.

Mamlakatimizda adolatli, huquqiy, demokratik jamiyat qurish jarayoni shahdam qadamlar bilan borayotgan bir sharoitda qonun ustuvorligini ta'minlash zamirida oila a'zolarining huquqiy ma'daniyatini shakllantirish oila manfaatini ta'minlash borasida amalga oshiriladigan ustuvor yo'nalishlardan biriga aylanib qoldi,

O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi tomonidan qabul qilinayotgan Qonunlar, Prezident Farmonlari, Vazirlar Mahkamasining Qarorlari, oila nikoh munosabatlari, xotin-qizlar va bolalar huquqlari bo'yicha xalqaro konvensiyalar va deklaratsiyalar va boshqa huquqiy hujjatlarning mohiyatini chuqur anglash hamda o'z faoliyatlari jarayonida amal qilishga erishish jamiyatning huquqiy savodxonligini oshirishning garovidir. Buning uchun oilaning turli qatlamli a'zolari huquqiy ongi va dunyoqarashi darajasini o'stirish mexanizimini yaratish va amaliyotga keng tatbiq etish zarur.

Chunki, huquqiy ma'daniyat darajasi yuksak jamiyatda oila, ota va bola huquq va burchlari hamma vaqt Konsititutsiya bilan himoya qilinib, oila ajrimlariga, oilada uchraydigan sharqona axloq normalariga zid sodir etiladigan ba'zi xatti-harakatlariga yo'l qo'yilmaydi.

Jumladan, Inson huquqlari umumiy deklaratsiyasi (BMT Bosh Assambleyasining 1948-yil 10-dekabrda 217 ASH rezolutsiyasi) Xotin-qizlarning siyosiy huquqlari to'g'risidagi konvensiya (BMT Bosh Assambleyasining 1952-yil 20-dekabrda 640-son rezolyutsiyasi), bir xil qiymatdagi ish uchun erkaklar va xotin-qizlarga teng haq to'lash to'g'risidagi (100) Konvensiya (XMTBosh Konferensiyasining 34-sessiyasida 1951-yil 29-iyunda qabul qilingan), onalikni himoya etishga qaratilgan (103) konvensiya (Jeneva, XMT tomonidan 1952-yil 28-iyunda qayta ko'rib chiqilgan), bolalar huquqlari va siyosiy huquqlar to'g'risidagi xalqaro pakt (BMT Bosh Assambleyasining 1966-yil 16-yanvarda 2200-rezolutsiyasi), xotin-qizlarga nisbatan kamsitishning barcha shakllarini tugatish to'g'risidagi Konvensiya (BMT Bosh Assambleyasining 1979-yil 18-dekabrda 34, 180- son rezolyutsiyasi), bolalarning yashashini, himoyalashini va rivojlanishini ta'minlash to'g'risidagi umumjahon Deklaratsiyasi, boshqa mamlakatlarga bolalarni o'g'irlab ketishning fuqarolik jihatlari to'g'risidagi Gaaga Konvensiyasi (Gaaga 1980-yil 25-oktabr), 1955-yilda Pekinda 4-Butunjahon xotin-qizlar konferensiyasida qabul qilingan xotin-qizlarning ahvoli bo'yicha asosiy harakatlar dasturi mamlakatimizda oila, onalik va bolalikni xalqaro huquq normalariga mos holda muhofaza qilish borasidagi dastlabki muhim qadamlardir, maqsad har bir fuqaroning, har bir oila a'zosining huquqlarini himoya etilishini xalqaro huquq normalari doirasida yo'lga qo'yishga erishishdir.

Oila a'zolarining huquqiy savodxonligi uning huquqiy himoya qilinishi jamiyat barpo etishning negizidir. Milliy an'analar ma'naviy sog'lom oilani barpo etadi.

Xulosa: Oilada bola tarbiyasi nafaqat shaxsiy yoki oilaviy masala, balki davlat miqyosidagi muhim ijtimoiy vazifa hisoblanadi. Bola tarbiyasining samaradorligi, avvalo, oiladagi muhabbat, mehr-oqibat, o'zaro hurmat va milliy qadriyatlarga tayanadi. Shu bilan birga, davlat tomonidan oilalarga moddiy va ma'naviy yordam ko'rsatish, tarbiya jarayonini qo'llab-quvvatlovchi qonunlar, dasturlar va ijtimoiy siyosatni amalga oshirish yosh avlodning har tomonlama kamol topishida muhim o'rin egallaydi. Demak, oilada bola tarbiyasiga e'tibor berish-jamiyatning kelajagini mustahkamlash, barkamol insonlarni voyaga yetkazishning eng asosiy garovidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O.Hasanboyeva " Oila pedagogikasi" Aloqachi-2020
2. I.Karimov "Barkamol avlod-O'zbekiston taraqqiyotining poydevoridir" T. Sharq-1997 yil
3. Relationships with Families in Early Childhood Education and Care: Beyond Instrumentalism in International Contexts of Diversity and Social Inequality (Joanne Lehrer, Fay Hadley, Katrien Van Laere va Elizabeth Rouse)
4. Family-school Partnerships During the Early School Years: Advancing Science to Influence Practice (Karen . L Bierman va Susan M. Sheridan tahriridagi)

5. School, Family and Community Partnerships: Preparing Educators and Improving Schools (3rd Edition) (Joyce L. Epstein, B. Sheldon) Nashr yili: 2023

6. Oila alifbosi (Sh. Razzoqov) – Toshkent, 202-yil nash etilgan, Oila va oilaviy hayot haqida qisqa risola tarzida tuzilgan

7. Oila pedagogikasi (A.Munavvarov) – A.Munavvarov muallifligi, 2022-yilda electron shaklda joylangan.

8. Oila pedagogikasi (Sh.E,Yakubova, N.Y.Sobirova, N.B.Karimova, G.Sh.Atayeva) – Toshkent, “ Bookmany” nashriyoti, 2025-yil. Oila pedagogikasining nazariy asoslari va amaliy jihatlari keltirilgan.